

УДК 37.017.7:373.9

ІСТОРИЧНО-ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ США

Світлана Федоренко

На основі теоретичного аналізу праць американських дослідників та освітніх документів представлено авторську періодизацію основоположних напрямів становлення загальної гуманітарної підготовки студентів у США. Виокремлені п'ять основних періодів розвитку загальної гуманітарної складової американської вищої освіти схарактеризовано з позиції змісту та структури навчальних куррикулумів, а також організації навчально-виховного процесу в американських закладах вищої освіти з моменту заснування її перших інституцій на теренах США. Встановлено, що початок ХХІ століття ознаменувався появою нової, удосконаленої моделі загальної гуманітарної освіти у вищій школі США, яка по праву може називатися суто американською на противагу класичній англосаксонській моделі, з якої вона бере свої витоки.

Ключові слова: загальна гуманітарна підготовка американських студентів, вища освіта США, студенти бакалавріату, навчальний куррикулум.

Сьогодні в США гуманітарна підготовка спеціаліста будь-якого профілю є найважливішою частиною загальної політики вищої освіти. Впровадження загальної гуманітарної освіти в навчально-виховний процес вищої школи країни «...стає невід'ємною складовою освіти ХХІ століття, спонукаючи студентів ставати ґрунтовними, мислячими людьми і відповідальними громадянами. Вельми важливо підготувати нове покоління до того, щоб жити і брати на себе керівну роль у глобалізованому світі» [20, с. 7]. Водночас, охоплюючи всі сфери життєдіяльності особистості, загальна гуманітарна підготовка надає значні можливості для дослідження себе і навколишнього світу. «...Самокритична і прагматична, вона була і залишається необхідною умовою, що повною мірою сприяє зростанню добробуту як кожного індивідуума зокрема, так і всіх членів демократичного суспільства в цілому» [17, с. 4].

Тенденції розвитку вищої освіти розглядаються в працях Д. Белла, М. Гайдегера, П. Друкера, М. Кастельса, Дж. Нейсбіта, Я. Пелікана, М. Портера, Р. Гатчинса та ін.

Різні аспекти загальноосвітнього гуманітарного компонента вищої освіти США висвітлено в працях вітчизняних та зарубіжних учених: Р. Беланова, Т. Бокової, В. Веселової, Д. Вікса, Дж. Гарфема, К. Керра, О. Коломієць, В. Кудіна, Е. Лузік, О. Малярчук, А. де Ніколаса, С. Романової, О. Романовської, Дж. Швеба, К. Шнайдера та ін.

Метою статті є висвітлення авторської періодизації становлення загальної гуманітарної підготовки студентів у США з оглядом особливостей виокремлених періодів.

Означені вище цілі гуманітарної складової вищої освіти в США не завжди були пріоритетними протягом її історичного розвитку. З огляду на те, що в центрі уваги нашого дослідження перебуває загальна гуманітарна підготовка американських студентів, пропонуємо на основі теоретичного аналізу праць американських дослідників власну періодизацію основоположних напрямів її становлення:

- 1) період уніфікованої гуманітарної освіти (1636–1818 рр.);
- 2) період виокремлення напрямів спеціалізації з гуманітарних і природничих дисциплін та розширення змістового наповнення загальної гуманітарної освіти (1819–1944 рр.);
- 3) період формування прототипу сучасної загальної гуманітарної підготовки студентів (1945–1966 рр.);
- 4) період домінування спеціалізації над гуманітарною складовою вищої освіти (1967–1976 рр.);
- 5) період запровадження обов'язкової загальної гуманітарної підготовки на бакалавріаті (1977– дотепер).

Виокремлюючи періоди розвитку загальної гуманітарної підготовки студентів у США, ми керувалися основними тенденціями становлення цієї складової вищої освіти з позицій змісту та структури навчального куррикулуму, а також організації навчально-виховного процесу в американських закладах вищої освіти. Розглянемо кожний із зазначених періодів.

1. *Період уніфікованої гуманітарної освіти (1636–1818 рр.)* бере початок з моменту заснування Гарвардського університету в 1636 р., згодом, у 1639 р. перейменованого в коледж. Цей період пов'язують з уніфікованою вищою освітою релігійного (протестантського) спрямування на підґрунті вивчення класичних гуманітарних дисциплін, а саме латинської та давньогрецької мов, літератури, історії, теології, основ філософських учень, що сприяло розвитку інтелектуальних здібностей студентів. У цей період засади гуманітарної освіти були досить міцними. Адже США, сприйнявши європейську гуманітарну спадщину, зокрема Оксфорда і Кембриджа, з їхніми загальнокультурними традиціями на основі класичних гуманітарних дисциплін, трансформували вищу освіту в такий спосіб, що сформували її особливу філософію – Liberal Arts – загальну гуманітарну освіту, якої почали дотримуватися і в створених у той час коледжах (Гарварда, Єля та коледжі Вільяма і Мері) [4].

Зауважмо, що напередодні Американської революції (1775–1783 рр.) у країні функціонувало дев'ять гуманітарних коледжів, які готували священиків та політичних діячів на підвалинах успішної асиміляції найкращих європейських культурних смислів вищої освіти.

2. *Період виокремлення напрямів спеціалізації з гуманітарних і природничих дисциплін та розширення змістового наповнення загальної гуманітарної підготовки (1819–1892 рр.)* характеризується встановленням децентралізації в американській вищій школі, відокремленням церкви від освітніх закладів, уведенням